

P6_TA-PROV(2004)0011

Situácia v Bielorusku

Uznesenie Európskeho parlamentu o situácii v Bielorusku

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o situácii v Bielorusku,
- predovšetkým so zreteľom na svoje uznesenie z 24. októbra 1996 o situácii v Bielorusku¹, v ktorom rozhodol, že nevykoná žiadne ďalšie kroky smerujúce k ratifikácii dohody EÚ - Bielorusko o partnerstve a spolupráci, kým bieloruské orgány nedajú jasne najavo svoj zámer plne rešpektovať demokratické princípy a ľudské práva,
- predovšetkým so zreteľom na svoje uznesenie z 5. júla 2001 o Bielorusku², prijaté pred prezidentskými voľbami v roku 2001 a na správy parlamentnej trojky (Parlamentného zhromaždenia OBSE, Parlamentného zhromaždenia Rady Európy a Európskeho parlamentu) uverejnené po všeobecných voľbách v roku 2000 (30. januára 2001) a po prezidentských voľbách v roku 2001 (4. októbra 2001),
- predovšetkým so zreteľom na svoje uznesenie z 11. februára 2003³ o vzťahoch medzi Európskou úniou a Bieloruskom: smerom k budúcemu partnerstvu,
- so zreteľom na deklaráciu OBSE z Istanbulskeho samitu z roku 1999⁴,
- so zreteľom na uznesenia Rady Európy o situácii v Bielorusku a predovšetkým na jej uznesenie z 28. apríla 2004⁵ o prenasledovaní novinárov v Bieloruskej republike,
- so zreteľom na najnovšiu deklaráciu vedúceho úradu OBSE v Minsku kritizujúcu rozsudky o uväznení dvoch členov bieloruskej opozície obvinených z hanobenia prezidenta Bieloruska,
- so zreteľom na vyhlásenie holandského predsedníctva v mene Európskej únie z 30. júla 2004 o neprijateľnom tlaku, ktorý bieloruské úrady vyvíjajú na Európsku humanitnú univerzitu v Minsku⁶,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. mája 2004 o európskej politike susedských vzťahov (COM(2004)0373),

---

¹ Ú. v. ES C 347, 18.11.1996, str. 168

² Ú. v. ES C 65 E, 14.3.2002, str. 373

³ Ú. v. EÚ C 43 E, 19.2.2004, str. 60

⁴ SUM.DOC/2/99, 19.11.1999

⁵ Uznesenie 1372 (2004) Parlamentného zhromaždenia Rady Európy

⁶ 11835/1/04 REV 1

- so zreteľom na rezolúciu prijatú Komisiou OSN pre ľudské práva a jej rozhodnutie vymenovať osobitného spravodajcu pre Bielorusko,
  - so zreteľom na čl. 103 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže voľby do bieloruského parlamentu sa uskutočnia 17. októbra 2004,
  - B. keďže prezident Lukašenko rozhodol, že v tom istom čase sa uskutoční referendum o zrušení článku ústavy, ktorý obmedzuje celkové funkčné obdobie prezidenta republiky na maximálne dve za sebou nasledujúce päťročné obdobia,
  - C. keďže parlamentná trojka dospela k záveru, že parlamentné ani prezidentské voľby v rokoch 2000 a 2001 neboli slobodné ani spravodlivé a predchádzali im svojvoľné kroky vlády proti politickej opozícii, nezávislým médiám a organizáciám volebných pozorovateľov,
  - D. keďže situácia v Bielorusku sa nezlepšila, ale naopak ešte viac zhoršila a dospela do stavu, kedy sa beztrešne porušujú ľudské práva, dolná snemovňa nemá legislatívne právomoci a hospodársky život riadi prezident; keďže medzi takéto porušovanie práv patrí väznenie členov demokratickej opozície a používanie iných foriem utlačania, ktoré sa voči nim používajú, vyhlásenie neplatnosti registrácie politických strán pred voľbami, prenasledovanie a zastrašovanie opozičných kandidátov a vylúčenie prítomnosti zástupcov opozičných strán z volebných miestností,
  - E. keďže EÚ opakovane odsúdila uväznenie hlavných predstaviteľov opozície Lukašenkovou vládou a keďže sa nedosiahol žiadny pokrok v nevyriešených prípadoch zmiznutí viacerých osôb,
  - F. keďže počas niekoľkých uplynulých rokov bola „z technických dôvodov“ ukončená činnosť viac ako 50 demokratických mimovládnych organizácií na rôznych úrovniach a rôznej politickej orientácie, viac ako 20 nezávislých masovokomunikačných prostriedkov, viacerých vzdelávacích inštitúcií a viacerých politických strán, pričom je zrejmé, že vo všetkých prípadoch boli tieto organizácie potrestané za kritiku prezidenta a jeho politiky,
  - G. keďže naďalej pokračuje politicky motivované zatýkanie a procesy s aktivistami demokratických hnutí a nezávislými novinármi, ako aj deportácie cudzincov; keďže len pred niekoľkými dňami boli dvaja členovia bieloruskej opozície, Valerij Levonevský a Alexander Vasiljev, odsúdení na dva roky väzenia za hanobenie prezidenta Bieloruska,
  - H. hlboko znepokojený rozhodnutím bieloruských úradov odňať právnu subjektivitu medzinárodne uznanej Európskej humanitnej univerzite v Minsku, pričom učebné a výskumné programy tejto univerzity sú výnimočným príkladom akademickej slobody a dodržiavania skutočných európskych hodnôt, čo bude mať katastrofálne následky na akademickú budúcnosť stoviek študentov a učiteľov,
  - I. so zreteľom na uznesenie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy z 28. mája 2004, ktorým boli uznané dôkazy o účasti popredných štátnych predstaviteľov na únose a údajnej poprave hlavných predstaviteľov opozície v roku 1999,
  - J. zdôrazňujúc narastajúcu politickú izoláciu Bieloruska, jediného východoeurópskeho štátu, s

ktorým EÚ zatiaľ nepodpísala dohodu o partnerstve a spolupráci,

- K. zdôrazňujúc skutočnosť, že Bielorusko je zahrnuté do európskej politiky susedských vzťahov, ale napriek nádeji bieloruských občanov vo zvýšenú spoluprácu s Európskou úniou v súčasnosti nevyužíva ponuku zvýšenej spolupráce z dôvodu nedostatku demokracie a dodržiavania zásad právneho štátu,
1. dôrazne odsudzuje útoky bieloruského režimu na médiá, novinárov, členov opozície, bojovníkov za ľudské práva a iné osoby, ktoré sa pokúšajú slobodne vyjadriť kritiku prezidenta a režimu, akými sú svojvoľné zatýkania, zlé zaobchádzanie so zadržanými osobami, zmiznutia ľudí, politicky motivované prenasledovanie a iné akty utlačania, ktoré sú urážkou základných zásad demokracie a právneho štátu;
  2. vyzýva bieloruské orgány, aby zaručili, že parlamentné voľby dňa 17. októbra 2004 budú slobodné, spravodlivé, rovné, zodpovedné a transparentné a aby zabezpečili, že zvolený Parlament bude mať významné právomoci; odmieta ako nedemokratické kroky podniknuté na odstránenie hlavných demokratických opozičných strán vrátane ilegálnej Strany práce, ako aj oficiálne „varovanie“ adresované Bieloruskému národnému frontu, ktoré by mohlo byť prvým krokom k jeho ilegalizácii;
  3. vyzýva obyvateľov Bieloruska, aby sa zúčastnili na nadchádzajúcich parlamentných voľbách; dôrazne žiada ústrednú volebnú komisiu, aby poskytla všetkým politickým hnutiam v krajine rovnaký prístup do komisie a rovnaké šance nominovať kandidátov; apeluje na bieloruskú vládu, aby medzinárodným pozorovateľom umožnila monitorovať voľby s cieľom zabezpečiť ich slobodný a spravodlivý priebeh; uznáva veľký význam, ktorý majú tieto voľby na obnovenie demokracie v Bielorusku a opätovnú integráciu Bieloruska do medzinárodného demokratického spoločenstva;
  4. považuje pokusy prezidenta Lukašenka o predĺženie prezidentského obdobia referendumom za ďalšie potvrdenie autoritatívneho spôsobu jeho vládnutia v krajine a dôrazne žiada prezidenta Lukašenka, aby rešpektoval ustanovenia bieloruskej ústavy týkajúce sa maximálneho funkčného obdobia prezidenta republiky a aby neuskutočnil referendum o tejto otázke;
  5. vyzýva bieloruské orgány, aby okamžite zastavili prenasledovanie vzdelávacích inštitúcií v krajine a aby rešpektovali základné zásady akademickej slobody, nezávislosti vyučovania a tolerance vo vzdelávaní;
  6. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zatvorením Európskej humanitnej univerzity, dobre organizovanej akademickej inštitúcie, ktorá rozvíjala dôležité aktivity v oblasti kultúrnej spolupráce s členskými štátmi EÚ a stelesňuje zásady akademickej slobody a autonómie školstva. Rovnako vyjadruje znepokojenie nad zatvorením školy Jakuba Kolasa, jedinej strednej školy s bieloruským vyučovacím jazykom;
  7. vyzýva bieloruské úrady, aby okamžite prepustili Valerija Levonevského, Alexandra Vasiljeva, Michaila Lariniča a všetkých ostatných uväznených odporcov režimu;
  8. víta rozhodnutie Komisie OSN pre ľudské práva vymenovať osobitného spravodajcu pre situáciu v Bielorusku a zámer vypracovať program vzdelávania v oblasti ľudských práv pre všetky sektory spoločnosti;

9. vyzýva bieloruské úrady, aby rešpektovali práva odborových organizácií, najmä právo na združovanie, ktoré je zaručené dohovormi Medzinárodnej organizácie práce, ktoré Bielorusko ratifikovalo;
10. opätovne zdôrazňuje, že ďalší rozvoj vzťahov EÚ s Bieloruskom bude naďalej závisieť od pokroku, ktorý krajina dosiahne v oblasti demokratizácie a reforiem;
11. vyzýva predsedníctvo Rady EÚ, aby vyvíjalo nátlak na bieloruské orgány s cieľom umožniť vyslanie delegácie Európskeho parlamentu do Bieloruska na monitorovanie volieb 17. októbra 2004 a vytvoriť podmienky pre nezávislé pozorovanie;
12. naliehavo žiada Komisiu, aby v čo najväčšej miere využila momentálne spontánne výmenné programy „ľudia ľuďom“ medzi bieloruskými komunitami černobyľských detí a niektorými mestami v členských štátoch EÚ; v tejto súvislosti vyzýva na vytvorenie osobitného rámca, prostredníctvom ktorého by sa podporovali tie bieloruské samosprávy, ktoré sú skutočne oddané demokratickým hodnotám;
13. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, parlamentom a vládam členských štátov, vláde a parlamentu Bieloruska a Parlamentným zhromaždeniam OBSE a Rady Európy.